

Zjevování (se) jsoucna

Jsoucna (pravá, tj. vnitřně integrovaná) mají časový rozsah, a to znamená, že v žádném okamžiku se neukazují celá, jako celek, nýbrž jen ve své okamžité podobě. Přesto je „vnímáme“ ve smysluplné souvislosti s jejich stránkou, která se ještě ani nemohla ukázat, jakož i se stránkou, která se už ukázala, ale už se neukazuje. Právě proto nelze smysly redukovat jen na tělesné orgány, zprostředkující jakési zlomky informací o „vnějším světě“, jaký právě jest, nebo přesněji, jak se nám právě ukazuje. Ke smyslovému vnímání náleží i jisté podržení zkušeností z minulých případů setkání se stejnými nebo podobnými skutečnostmi, ale také jisté předjímání toho, co se nám ještě neukazuje, ale v nejbližších chvílích se nám ukáže (nebo by se aspoň mohlo ukázat); tedy jakási analogie Husserlovy retence a protence. Jenom díky této schopnosti smyslů (neredukovaných na smyslové orgány v anatomickém a fyziologickém chápání) nám mohou být přístupné jakési smysluplné útvary, jakoby vykrojené ze záplavy podnětů, jež dorážejí na naši schopnost vnímavosti. Tyto podněty stále přicházejí a zase pomíjejí, zatímco přicházejí jiné. To, že jim jsme schopni připsat nějaké typy kontinuity, je už naše schopnost podržet již uplynulé a jakoby předvídat to, co teprve přichází. Teprve tam, kde si o takových kontinuitách ve světě kolem sebe dokážeme udělat jistý obraz, jistou představu, nám otvírá přístup ke skutečnostem kolem nás jako k jevům, nikoli k pouhým úkazům či dokonce chaosu vždy pouze aktuálních podnětů. Žádná skutečnost (žádný předmět) vnějšího světa k nám nepřichází již v podobě nějakého obrazu, nýbrž ten obraz – tj. vněm, představa atp. – je nutně vždy naším výtvorem, ale výtvorem, který se buď osvědčuje nebo neosvědčuje a který může být námi nebo někým jiným podrobován kritice. Právě proto nemůžeme vnímání chápat jako pouhou subjektivitu; jistě je to vždy vnímání (vidění, slyšení, cítění atd.) moje nebo tvoje, ale v té subjektivitě je vždy nějaký poukaz k něčemu, co už subjektivní není. Tento poukaz může být také mylný (víme přece o smyslových klamech), ale omyl může být v takovém případě odhalován a opravován. Jev tedy je nepochybně jevem pro mne nebo pro někoho jiného, ale není subjektivním výmyslem, fantasmagorií, tedy pouhým produktem mé subjektivní aktivity, ale je vždycky významným poukazem k něčemu nesubjektivnímu.

(Písek, 040318-1.)